

PÅ REJSE MED INSPEKTØR DAUGAARD-JENSEN I EGEDESMINDE SYDDISTRIKT

LISBETHS GRØNLANDSDAGBOG . FJERDE AFSNIT

Uddraget samlet og illustreret af *Hans Jacobi*

Egedesminde, den 11. september 1900. Det er snevejr i dag, og jeg får derfor lejlighed til at nedskrive de sidste 14 dages oplevelser.

Den 27. om eftermiddagen blev der råbt „umiatsiat“, og da vi løb ned til havnen, så vi ikke mindre end to både, en med inspektøren¹ og en med doktoren²; begge blev indlogeret hos os. Inspektøren skulle på inspektionsrejse til de forskellige steder i Syddistriktet, fruene var med og ville følges med sin mand, hvad var ganske naturligt, da de var nygifte. De var så elskværdige at spørge mig, om jeg ikke kunne have lyst til at drage med dem ud på det ukendte; naturligvis tog jeg med stor begejstring imod tilbudet, og i en fart blev al mit skindtøj gjort klar. En lille kuffert med det allernødvendigste blev pakket, så alt var parat, og onsdag morgen stod vi op klokken 6. Efter at have spist varm frokost, blev vi placeret i sluppen „Havmanden“, og under kanonsalut og klokkeringning (koloniklokken ringede tilfældig kivfakkerne til arbejde samtidigt) samt medens der kippedes med flaget, roede jeg med inspektøren sydpå, medens doktoren samtidig drog mod nord. Det var en meget højtidelig afrejse. „Havmanden“ er en hvidmalet slup, der bliver roet af 8 grønlandere; i den tidlige morgen roede vi gennem Smallesund; men da såvel vinden som strømmen efterhånden var os imod, besluttede vi at lægge til ved en ø for at spise frokost og vente til strømmen kæntrede. Der var en masse bær på den lille ø, madkassen blev båret i land, spritapparatet blev sat i gang og snart dampede kedlen lystigt; vi nød frokosten og kaffen i det frie, og gik derefter i båden igen og sejlede videre lige til aften, da vinden løjede så meget af, at folkene måtte tage fat med årerne. Da klokken blev 8, nåede vi til en lille boplads Qeqertarssuatsiaq, her kunne vi se hele befolkningen stimle sammen for at tage imod os; alle fangerne i deres hvide anorakker sad på rad og række og tog sig ud som hanedderfugle, som vore roere vittigt bemær-

¹ Daugaard-Jensen. ² Distriktslæge Bentzen.

kede. Vi steg i land og hilste på alle grønlanderne, hvorefter vi gik i gang med at finde en egnet plads til at slå telt. Da den var fundet fik folkene travlt med at bære alt op fra båden, få teltet og feltsengene stillet op. Teltet var ikke særlig stort, men alligevel delt i to afdelinger; i det ene rum var der lige plads til 2 feltsenge, der lå fru og jeg, medens inspektøren skulle sove i det andet rum, men hans feltseng blev flyttet derind, efter at vi havde spist. Madkassen og spritapparatet kom atter frem, og vi nød en kop te og en kold bøf, hvorefter vi krøb i soveposen, det var en dejlig varm pose foret med hundeskind.

Næste morgen klokken 6 stillede vor styrer, Isak, og meddelte, at vinden var god, og i en fart kom alle mand ud af soveposerne, mandskabet hentede vand til et vandfad, som vi benyttede efter tur, toilettet tog dog ikke lang tid, da vandet var iskoldt. Vi fik en hurtig kop kaffe, hvorefter kopperne blev vasket af i samme vandfad. Folkene tog teltet ned og bragte det og kasserne ned i båden, og afsted gik det atter i den tidlige morgenstund. Der blæste en frisk vind, så „Havmanden“ foer afsted som en pil; søen var noget urolig, så jeg blev søsyg og måtte ofre al min morgenmad, men et øjeblik efter var jeg atter frisk og sad så lunt og godt sammen med fru.

Det første, der altid sker, når vi havde taget plads i båden, var, at inspektøren trak kamikkerne af os og gav os et par tørre på, derover fik vi så overtrækskamikker, og så rystede han vore ben ned i en sovepose, hvilket bevirkede at vi altid havde det lunt. Ja, inspektøren var mageløs til at sørge for fru og mig; en gang om dagen fik vi i reglen en lur, det gik for sig i bunden af båden.

Vi sejlede nu med strygende medbør forbi mange øer og holme, for det mest lave og grønklædte. Lidt før klokken 11 nåede vi til et udsted, Kangatsiaq, her boede en dansk udligger ved navn Mohrbutter, hvis kone, der også er dansk, er stedets jordemoder, en morsom lille, tyk kone med et meget fagmæssigt væsen. Vi blev inviteret ind i deres lille dukkehus med to små bitte stuer; her fik vi frokost, hvorefter vi straks fortsatte for at kunne nå det sydligste udsted Agto.

I Agto er der en ganske god udliggerbolig, idet stedet i gamle dage var bestyret af en assistent. Den nuværende udligger hedder Olsen, en nydelig ældre mand som er grønlandsk gift; ægteparret har ingen børn, fru Olsen er den pæneste gamle grønlanderinde, man kan tænke sig, hendes væsen er så nydeligt og tiltalende. Det var så hyggeligt at se hende varte op og pusle omkring os. Da vi dagen i forvejen ingen varm mad havde fået, håbede vi alle, at det var bøf eller lignende, vi kunne høre blive brasat i køkkenet; vi så på hinanden og sagde: nu steger de mad til os; men da det så kom på bordet, var det spejlæg. Vi var naturligvis lidt skuffet, men spiste med god appetit, vi fik nu også frisk røget laks i store stykker. Om aftenen blev feltsengene stillet op, og vi krøb atter i soveposerne, og jeg vågnede først den næste morgen ved det meget behagelige syn at se en gammel mild grønlanderinde, der stod med en

bakke med te og kiks foran felt sengen. Vi stod derefter op, gik lidt omkring og så på omgivelserne. Klokken halv elleve fik vi varm bøf og koldt bord, og da vinden var god, blev det bestemt, at vi hellere måtte tage afsted. I en fart blev rejsetøjet og grejerne derfor båret ned i båden, og vi gjorde klar til afgang; i mangel af kanoner fik vi til afsked en salut med bøsse af stedets befolkning, der stimlede sammen for at tage afsked med os. Op ad eftermiddagen løjede vinden af, og inden længe blev det helt blikstille. Undervejs gik vi i land på nogle småøer, hvor der var et mylder af såvel rævlingbær som blåbær, vi fandt også en tejerstede med ret store unger i og tog dem op i hånden, men de strakte vredt næbbene op mod os, så vi slap dem atter løs, eftersom vi ikke havde til hensigt at gøre dem noget.

Tiden i båden forløb udmærket, vi passerede, spiste, sov eller sad blot og nød de smukke omgivelser. Inspektøren havde bøsse med, og når der kom fugle indenfor skudvidde, blev der fyret, og vi fik efterhånden flere måger; første gang, fruen forsøgte, ramte hun en tejt, i hvilken anledning hele besætningen fik kaffe. Efterhånden gik solen ned, og det blev mørkt; jeg kan ikke begribe, hvorledes grønlanderne kan finde vej, da de små øer og sunde fuldstændig ligner hverandre. Det var en ganske dejlig aften, en af dem, man ikke så let glemmer. Hver gang, der blev taget et åretag, glimtede morilden som guld. Klokken halv tolv forklarede grønlanderne, at de nu kunne skimte udstedet Igniarfik, det sted, hvor vi skulle overnatte; men alt var mørkt derinde, derfor tog man bøsseerne frem og fyrede dem af for at vække de sovende, lysene tændtes da også efterhånden, og da vi lagde til fjæren, kom folk ned for at tage imod os. Det var så mørkt, at jeg dårligt kunne se, hvor jeg kunne sætte foden, derfor var der en grønlander, som tog mig ved armen og førte mig op

ad den stejle sti til udliggerboligen. Her boede udligger Street, som var søn af en dansk mand, selv halvgrønlænder og grønlandsk gift; de så ud, som om de lige var kommet op fra briksen, hvad de sikkert også var. Inspektøren spurgte, om de kunne huse os, og vi fik anvist en meget lille stue, hvor der stod en sofa, og hvor vi med megen møje fik placeret 2 feltsenge, men så kunne døren også kun åbnes på klem, og vi måtte kravle hen over sengene. Næste morgen vågnede vi i solskinsvejr, men desværre var vinden os ugunstig, så vi blev nødt til at ligge over. Street gjorde sit bedste for at underholde os, i et par timer stod han og trakterede en stakkels ariston med en sådan larm, at vi måtte holde os for ørerne. Da inspektøren forsigtigt sagde, at han vist blev træt af at dreje, bedyrede han, at han kunne dreje så længe det skulle være, men heldigvis blev der sat mad på bordet, og så slap vi for flere melodier. Om eftermiddagen, da fru og jeg gik en lille tur, fik vi pludselig øje på en sæl ude i vandet, vi råbte til inspektøren, at han skulle hente sin bøsse, men den var desværre for langt borte; så råbte vi sæl, så højt vi kunne, og alle strømmede mod vandet med bøsser, en var heldigvis så fornuftig at tage sin kajak med, hvilket gav ham chancen til at nedlægge sælen, der viste sig at være en remmesæl. Inspektøren købte skindet, som skulle skæres til piske, af hvilke både fru og jeg fik løfte om at få en hver. Om aftenen blev vi trakteret med det kogte sælkød.

Søndag morgen var vi oppe før 6 og rejste videre; det var planen, at vi skulle nå dybt ind i Aulatsivikfjorden, men skæbnen ville det imidlertid anderledes. Ved ti-tiden begyndte det at regne; i begyndelsen værnede vi os, så godt vi kunne, med sydveste og benene i soveposerne, men intet kunne i længden stå for den silende regn, så vi blev efterhånden helt gennemblødt. Nogle af folkene, der hverken havde vand-skindspels eller timiak, men kun en tynd bomuldsanorak, måtte af og til, når den blev helt gennemblødt, tage den af og vride den. Nå, vi roede stadig videre i det stærke regnvejr, alle omgivelserne var gråt i gråt, humøret tabte dog ingen af os. Af og til kom madkassen frem, og med snavsede og våde fingre tog vi fat i et fugleben, som vi gnavede på, det smagte fortrinligt. Da det stadig blev ved med at skylle ned og var helt vindstille, måtte vi opgive at gå videre ind i fjorden og i stedet for gøre holdt ved den lille boplads Arkitsoq; her kom en kajakmand roende og spurgte, om vi ville tage ind i hans telt, da vi ikke kunne slå telt op i dette regnvejr. Da vi lagde til, kom de få mennesker, som bopladsen havde, ned for at tage imod os, de var meget interesseret i fru og mig, det hørte nemlig til sjældenhederne at se danske damer ved et så afsides sted. Vi blev inviteret ind i et telt, medens inspektøren gik på jagt efter et hus, vi kunne være i. Det var et rigtigt grønlandsk telt syet af skind, og vi blev modtaget med latter, det var vel en form for glæde og velkomst. Vi tog plads på jorden, der blev pludret og leet, og vi lo med, selv om vi kun forstod lidt af, hvad der blev sagt. Vi blev trakteret med tørret renskød og renstælle, rigtige deli-

katesser serveret på et renskind, det smagte udmærket. Tællen blev skåret i stykker med en ulo, der først var blevet tørret af på konens benklæder. Inspektøren kom nu tilbage og meddelte, at man havde bestemt sig for et hus, der havde stået ubeboet hele sommeren; vi begav os til huset og kravlede gennem en meget lang husgang, der var både smal og lav, det var lidt af et kunststykke at komme igennem. Der var intet gulv, men en træbriks, loftet var af lyng og vinduet af tarmskind. Alle kasserne blev slæbt op fra båden, medens stuen blev stopfuld af grønlandere, der kom for at besøge os; vi måtte efterhånden bede dem om at gå, så vi kunne få lavet noget mad. Vi forsøgte at fyre op med lyng i et gammelt monstrum af en kakkelovn, men den udviklede en sådan røg, at vi var ved at blive kvalt og måtte rømme huset for nogen tid. Klokkeren halv otte krøb vi alle i soveposerne. Det var efterhånden blevet mørkt i stuen, og vort tøj var gennemblødt; en tid lå vi og sludrede, men sov hurtigt ind, for meget snart at vågne op igen, idet det viste sig, at lyngtaget ikke kunne holde regnen ude, så vandet dryppede ned over os. På mig dryppede det lige ned i hovedet, så jeg måtte slå soveposens klap op over hovedet, sådan at jeg kun havde en ganske smal sprække åben, lige stor nok til at give mig luft, og snart sov jeg ind igen.

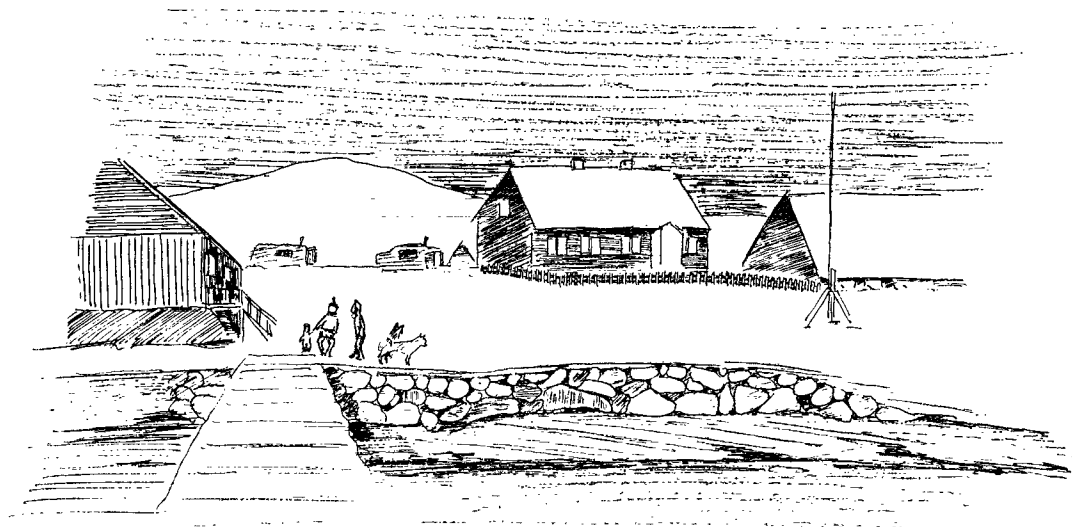
Mandag morgen viste ingen bedring i vejrforholdene, det styrtregnede stadig; men vi havde intet valg, vi måtte videre for at nå til et sted, hvor vi kunne få vort våde tøj tørret. Meget modstræbende måtte vi derfor trække i vort våde tøj. Medens vi var ved at klæde os på, kom der pludselig krybende fire kvinder ind gennem husgangen. De satte sig ned og iagttog meget interesseret vor påklædning for straks igen at forsvinde. Nå, vi kom meget hurtig ned i „Havmanden“, det samme gjorde vort gods, hvorefter vi roede videre i regnvejret. Det våde tøj blev endnu vådere; i begyndelsen forsøgte vi at beskytte os, men måtte hurtigt opgive det og interessere os mere for at skærme vore kufferter, der ikke kunne tåle regn. Efter at have passeret en mængde større og mindre øer og sejlet gennem det ene sund efter det andet, nåede vi om eftermiddagen for anden gang Kangatsiak, hvor vi glædede os til at komme i land for at få alle vore ejendele tørret. Mohrbutters lejlighed var, som sagt, et lille dukkehus med to værelser; i det ene sov Mohrbutters med 2 børn, det andet var dagligstue og spisestue i ét. Denne stue fyldte vi helt med det våde tøj, der blev hængt til tørre op ad kakkelovnen. Vi fik et vandfad derind, så vi kunne gøre en slags toilette, samtidig med at vi skiftede til tørt tøj, herefter fik vi en kop kaffe til at stramme os op på, og senere fik vi aftensmad. Vi var trætte og måtte snart indrette os for natten, men da der kun var plads til fru og mig i den lille dagligstue, måtte inspektøren sove på loftet i sin sovepose.

Næste dag oprandt ganske vist med tørvejr, men da der var modvind, måtte vi blive. Mohrbutter, inspektøren, fru og jeg gik en tur til fjelds, vi havde bøsser

med for at kunne gå på jagt, men da Mohrbutters hunde var fulgt med, blev der ingen chance for jagt. Om aftenen lagde vi planer for rejsen næste dag og gik tidlig til ro for at kunne stå op klokken 5, men det skulle øjensynlig ikke være sådan, idet morgenen oprandt med endnu stærkere modvind, så der var ikke andet at stille op end blive endnu en dag og friste tilværelsen i den lille stue. Inspektøren gik på jagt, men denne gang alene uden hunde og fik også nogle ryper; fru og jeg skiftedes til at lægge kabaler og gå småture. Mandskabet var i trist humør over ikke at kunne komme videre, de havde ingen ro på sig, for de var allerede begyndt at længes hjem. Om aftenen var der den smukkeste solnedgang, himmel og fjeld og hav stod i en rød lue, som lidt efter lidt svækkedes, så der til sidst kun var et svagt rosa skær.

Endelig torsdag morgen blev vi purret klokken 5 og sprang glade ud af soveposen, men uheldigvis støvregnede det. Da alt vort tøj nu var tørt, tog vi det dog med godt humør og forlod udstedet klokken 6. Desværre blev regnen ved, så vi blev efterhånden gennemblødt, og senere på dagen, da vinden begyndte at friske, kneb det meget for besætningen at ro „Havmanden“ op mod vinden. Vi var langt fra udsteder og bopladser og måtte derfor forsøge at finde en havn for natten. Vi kom under vor søgen ind i en vig mellem høje klipper, her fandt vi en terrasse, der var godt egnet til at slå telt på. Vi fik båden sejlet så nær stedet som muligt, og med en del besvær lykkedes det at få kasser, telte og andet grej trukket på land, medens vi damer blev siddende i båden. Først da alt var i orden, blev vi halet ud af soveposerne, som vi havde siddet i i båden, og klatrede op til teltet. Hvor var det hyggeligt at komme derind. Der blev straks tændt to spritapparater og lavet chokolade, det smagte velsignet efter ikke at have fået mad siden om morgenen. Derefter blev der dækket bord på en kasse, der blev stillet et lys på den, og vi sad i vore tykke frakker og sludrede. Folkene pludrede nok så lystigt og brændte kaffe lige udenfor teltet, og medens vi hyggede os, kunne vi høre blæsten og regnen udenfor. Senere på natten blæste det op til sydvestenstorm, vinden sled og ruskede i teltet, det var et held, at det ikke blæste ned, for så var vi havnet i vandet, da der var en lodret klippevæg lige udenfor teltet. Folkene måtte hele natten passe på „Havmanden“, så de fik ingen søvn.

Jeg selv sov meget uroligt og vågnede gang på gang. Jeg drømte til sidst, at det var julemorgen, og at der blev sunget salmer, men da jeg vågnede, var det grøn-lænderne ved siden af, der sang deres kønne melodiske sange. Klokken 7 hørte jeg inspektøren le så hjertelig, jeg stak hovedet frem for at få at vide, hvad der var på færde; det viste sig, at jeg selv var den uskyldige årsag; jeg havde nemlig ligget med klappen fra soveposen slået op over hovedet uden at ane, at min fletning havde ligget udenfor i regnen, den „hale“ kunne de andre ikke stå for. Vi bestemte os til foreløbig at blive liggende i soveposerne, da det var helt umuligt at forsøge på at sejle i

EGEDESMINDE 1900.

JACOB.

den storm; men alt kan skifte hurtigt her i Grønland, og da klokken var 8, kom vor styrer ind og meddelte, at det så ud til, at vinden slog om i det andet verdenshjørne. Vi stod derfor op efter tur og sjaskede os lidt i hovedet med det isende kolde vand og gik ud for at se på vejret; vinden havde virkelig ændret retning, og vi besluttede os derfor til at sejle. Der blev hurtigt lavet kaffe, og så gik opbrudet for sig på sædvanlig måde, bort gik det fra den lille vig, der havde skærmet os og „Havmanden“ under stormen. Grønlænderne mente, at der aldrig før havde været mennesker på det sted, hvor vi overnattede. Da det dog viste sig at være en ganske udmærket havn, så døbte inspektøren den Idas havn efter fru, og øen døbtes Lisbeths ø efter mig, grønslænderne fik en snaps og drak for de nye navne.

I begyndelsen for „Havmanden“ af sted, medens vinden fyldte sejlene, men op ad dagen løjede vinden af, og da solen senere kom frem, blev det helt vindstille, og vandet, der for ikke lang tid siden havde været i oprør, var nu ganske roligt. Det blev det skønneste vejr, og vi, som havde ventet at skulle ud og vippes, blev behageligt overrasket. Om aftenen kom vi til bopladsen Nivak, der var noget af det skønneste på denne tur. Pladsen lå inde i en smal fjord omgivet af meget høje fjelde. Vi ville have slået telt ved bopladsen, men vi opgav det, da der var så gyselig snavset. Vi roede derfor et stykke bort fra pladsen og fandt et passende sted til at slå lejr. Det var den skønneste aften med måneskin, stjerner og nordlys. Lige uden for teltdøren havde vi det spejklare vand, hvori de høje, blånende fjelde spejlede sig.

Næste morgen klokken tre vækkede Isak os for at melde, at det var fint rejsevejr, og på en time fik vi lavet morgenmad, båret teltet og kasserne ned i båden og gjort klar til afrejse. Klokken var kun fire, da vi sejlede. Det var koldt, men smukt vejr; turen gik indenskærs til udstedet Nûk, hvor vi gjorde et kort ophold. Herfra måtte vi sejle et stykke udenskærs og mødte høje dønninger, som kastede „Havmanden“ rundt på en meget ubehagelig måde, men efter nogen tids forløb kom vi heldigvis ind i Langesund, hvor vandet var roligere. Det blev en meget lang dagsrejse, idet vi skulle nå Egedesminde. Vi nød solnedgangen og håbede at komme bag på dem i Egedesminde, fordi det efterhånden var blevet mørkt – men nej, da vi nærmede os stedet, hørte vi råbet „Umiatsat“ inde fra kolonien, vi var bleven observeret, og da vi lagde til broen, stod bestyreren og tog imod os. Han var meget glad for at se os igen, han havde været bange for, at turen havde været for anstrengende for os.

Vi kom ind til et veldækket bord med friskbagt brød, som vi ikke havde smagt under hele turen, og nu skulle vi igen optræde som almindelige og alvorlige mennesker. På hele turen havde vi alle tre været både kåde og overgivne. Efter en tur på 14 dage var det vidunderligt igen at kunne krybe i en rigtig seng med hvide lagner.

Næste morgen blev jeg vækket af børnene, der kom op for at se, om det var rigtigt, at deres frøken virkelig var hjemme igen. Til middag fik vi suppe, renssteg, rødgrød, dertil rødvin og sherry, det smagte vel godt igen at få rigtig fin middagsmad, og så havde inspektøren taget sin uniform på, og fru en og jeg var bleven ordentlig friseret og havde taget vore lange pæne kjoler på; vi følte, at vi var helt andre mennesker.

Mandag den 10. september rejste inspektørens så videre til Godhavn. Lige før afrejsen fik vi at vide, at fru Schultz-Lorentzen havde fået en søn.

Det var helt underligt for mig at se „Havmanden“ forsvinde ude mellem øerne, og at jeg ikke selv skulle med.